

4959

ACC. N:R.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av:

Härad: *Ö. Göinge* Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: *avg. fr. 1850-talet* Född år i

Uppteckningen rör *Avskrift av "Förslag till insättande
af Svallgång efter Rofdjur ----"*

Skriv endast på denna sida!

H. s. folio.

Avskrift.

Originalen är från 1850-talet.

FOLKLIVSARKIVET

4959

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Förslag till inrättande af Skallgång efter Rofdjur som skulle anställas af Røke, Vättsjö, Fagerhults och nordöstra delen af Örkelljunga församlingar, på dertill utsedd, jaktplatsens rundt omkring Vättsjön.

I närmaste omgifning af de skogstracter, hvarst dessa församlingar stöta i hvar andra, har under loppet af detta, såväl som nästföljande åren blifvit förvärdt betydlig skada af Rofdjur, som nästan ständigt vistats i dessa marker, nödvändigt vore därför att föranställa om Skallgång, för att om möjligt vore fånga och döda dylika för boskapsjordarne allt för skadeliga djur. Olyckan torde till en del förhållas, om nämnde församlingar hvar för sig, dock på en gång anställde Skallgång i dessa skogsparkar, på följande sätt:

- 1mo Vättsjön borde utgöra medelpuncten för jakt-lokalen och skogstracterna i cirka $\frac{1}{2}$ mils utsträckning der rundt omkring intagas af de skallande eller drifvarne som under den tydligaste ledning och strängaste uppsigt af dertill utsedde Skallfogdar, borde beledsagas directt af jägare som vore anställda i kustlandet längs utmed och rundt omkring Vättsjön ungefärligen ett ordentligt skottåll från Sjön.
- 2do De ställen eller puncter hvarst den ena församlingens såväl skallande som jägare skue

le, stöta i hvarandra borde nog bestämmas och tydligen bekantgöras, åtminstone för
hvar och en skaffozde eller Befähafvare, så att allt jaktfolket under hela marschen
måtte kunna utgöra en oupplöslig kedja, som oskiljaktigt framdrifva de,
omringade rofdjuren.

3te Drifvarne eller det skaffande folket skulle utsättas sålunda: att Väsby Socken
skulle börja utsättningen på Flåssmyr, vid den så kallade flåsskälla och derifrån
löder ut förbi Kemblehöjast mot Björkholm, Flåsthuset och Brönshuset, der Väsby
Socken slutar på vägen vid Röke sockens gräns, der Röke Socken mottager och fort-
sätter mot Englarp, Slättjö och Hyltebygget till Lärkesholms gräns, hvarst en viss
punkt bör bestämmas der nordöstra delen af Örkeljungas socken, neml. Lärkesholm,
Fälla, Asjungas, Hultet, Bosjöholm och Sandjöholm med fl. mottager och fortsätter
till Skemningeholms bro; der Fagerhults Socken mottager och utsätter folket åt
Skorstracken mellan Fagerhult och Bjerabygget mot Kiehuset och så derifrån
till förutnämnda flåsskälla.

4te Skyttorna skulle anställas sålunda: att väste Sockens skytte-linea komme att
utsättas mitt emot samme Sockens drifvare, då Väsby Sockens skyttar börja
utsättas ungefär vid Andreas Kjempes i Väsby by, och så åt sydost längs utmed
sjön och sträcka sig till Per Hörströms torpställe å Slättjö ägor nära Sjön,
der Röke sockens skyttar vidtaga och sätta utmed sjön genom Sjöholms väng.

och den så kallade Sjöholms-ängen ända till dess Vårsjö utmark till-
stötter Sjöen. Här börjar skyttarna från Lärkesholms gods och Örkeljungas
socken att utställas och sträcka sig till midten af den så kallade Sten-nabben,
som är ungefär midt emot Vicon. Skyttarna från Fagerbuccs socken utställas
från midten af Sten-nabben och längs utmed Sjön norr ut till R. Kjempes
i Vårsjö, der Vårsjö sockens skyttar vidtager.

5to Alla de (inom jakt-districten) som enligt gällande jaktstadga och förordningar
hafva någon uppigt och styrelse vid skallgångar böra komma tillstädes vid
skallgången och der upprätthålla ordning skick, så att allt måtte aflojpa ordent-
ligt och på ett behörigt sätt. Utom de redan valde skallfogdar böra en be-
stämd inom hvarje socken utväljas, som vore boende inom närmaste krets af
jakt-lokalen, hos hvilken samme församlingsboas kunde anmäla om skallgång,
då så vore nödigt. Dessa åter skulle hafva en för hela jakt-districtet,
af alla Församlingarna utsedd Öfver-Befälhafvare, att telega som skulle äga
auctoritet att utfärda Ordress eller Kungörelse till hela jakt-districtet om
skallgång, hvilket vid laga böter skola ålydas.

6to Hvarje äbo inom districtet som äger 1/8 Mt. och derutöfver utgöre till skallandet
2 personer, från varje mindre lägenhet vore sig äbo eller Torpare en person: äbo-

erne och Torparne böra icke undandra sig att själva gå med på Skallgän-
gen. Hvarje församling samla sig på ett visst bestämt utsett ställe inom sin egen
församling i närmaste krets af jakt-lokalen, hvarst befälhafvaren ombesörjer
att behörig monstring och nummering med aut jagtfolket verkställas, men för att
kunna rätt leda de drifvande borde innan nummeringen sker, utväljas alla de
personer som nogast kände skogstrackten der skall gången skall anställas; des-
sa borde sedan vid nummeringen inblandas med de mindre obekanta, så att
åtminstone var 10de ibland de drifvande, bestämt visste hvarat han directe skul-
le antäcka marschen och för öfrigt borde t. ex. hvar 30de vid tillfället vara skall-
fogde och löpa fram och åter utmed jaktarmen för att noja efterse huruvida
folket går ordentligt och i tide ge rättelser då sådant erfordras.

7mo Då de skallande eller det drifvande folket utsättes bör för hvarje drifvare
utpekas det håll dit at han directe skall gå, på det okunnighet derom icke må
förebäras och då han är visad sin plats der han skall kvarblifva till de skallande
vid givet tecken skola bryta upp, får han ovilkorligt icke heller gå derifrån till
någonders sin sidokamrat vid strängt vite enligt Skallordningens föreskrifter, ty sedan
folket på sina ställen är utsatt, om de då hopetals samla sig och ropo juur Finnas
på nära håll inom säten, som förnimma på sina ställen stöj, skrat eller dy-
lik vordning; veta de gerna leta sig fram i tystnaden mellan hoparne, och und-
slippa den hotande faran, derfore må hvar och en beflita sig om nit, redlighet

och tröhet, i detta så väl som annat arbete, i annat fall skall uten
afseende den själfsväldige och otrogne straffas enl. lag i thy fall,
och böterna i laga ordning prompt erläggas.

8no Dagen förrän skallgängen skulle verkställas, borde Befälhafvarne
minst en från hvarje Socken sammanträda på ett visst ställe "en medie
af jakt-lokalen (till ex till Andr. Rympes i Värjö) för att vidtaga nödiga red.
plåningar och förberedande åtgärder för skallgängen; och ibland vad annat till skel-
landets värd hörde; noja ställa hvar sitt rättgäende ut i följe; och till efteråtelse
för följande dag, och äfven noja bestämma det klockslag om jagtdagen, då
att jagtfolket kunde vara i reell ordning till jagten, som till all säkerhet icke
kunde ske förrän precis kl. 12, då på största höjden mellan Värjö by och Sjöen
2^{ne} ovanligt grofa skott skulle lossas, nära på en gång som kunde höras på alla
håll till drivarne, och i det samma der på drifarnas besvär, af 3re skall
fogdar från hvarje Socken, med ett skott af hvardera, vid vilka signalskott,
alla drifarna skulle veta att bryta opp, och på det ordentligaste under strängaste
ordning, så sakta framtåga mot skyttarne och då drifvarne kommit nära fram
böra de icke vid strängt straff eller vite få skrocka sig tillsammans eller bryta
leden, så att der blir öppning för de illslyga rofsdjur, som i det längsta noja
veta gömma sig undan, och smygga sig bort, om de drifvande icke hålla ord.

ring afven på sistone. Då jakt-styrelsen ger förlof antingen omunteligen
eller genom särskild tecken, men icke förr, böra såväl diwarne som jä-
garne lemna sin local och samlas hvar socken för sig på ett förut be-
stämdt, och för alla bekant ställe, der mönstringen utmönstras
från jagten och hemförlofras.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

- 9° Lwaje församling behålle och använde utan berovende af de andre
församf. de rofsjur som af samme församling fångas och dödas.
- 10° Ingen jägare eller skytte ehvad han varit tillstädes vid mönstringen
före skallgängen eller tillkommit senare; bör alls icke få gå frute
inne i Säten, eller någon får undandölja något som skyutes vid
samma vite som i Kongl. stadgan af den 13 April 1808 angående
jagt och Djurfångst bestämmer för andra förselsor vid skallgång.
- 11° Enligt 5te punkten skulle någon utsess till Öfver-Befälhafvare
för hela jakt-Districtet: hertill inväljes af alla 4ra Försam-
lingarna till ex. f. d. riksdagsmannen Håkan Nilsson i Björ-
storp och till dess cecundant eller biträdare, äboen Nils Jönsson
i Boath. De i början af femte punkten åberopade uppsynings-
och styresmän äro Kronolänsmän och Tjerdingsmän i Lwaje Försam-
ling utvälje om der icke redan är valdt duglige och driftige Befälhavare
och skallföjdar till skallgängen.

12° Dex i 8de punkten omnämnda tecken som skola ge tillkännas
att jagten skau slutas och folket samlas sker på följande sätt:
Då gäsen är riktigt framgånge och inga fler rovdjur kunna förmär-
kas på löpande fot, böra Befälhafvarne för hvar Församling på
medie av samme sockens skytte-linea sammanställa 6 st skyt-
tar som lossa hvar sitt skott så nära på hvarannat, att endast
skillnaden mellan skotten höres; till dessa ställe samlar sig då
skyndsammelijens samme Församlingsfolks folk; hwarest jagstyrelsen
om så behöfs stannar kvar $\frac{1}{2}$ timme, sedan skotten lossats, och då
bör allt manskapet från samma församling vara der församladt,
rovet auktioneras och utmönstring från jagten verkställas.

Från 4ra sidor av Gökusten rems. från varje församling komme, så-
ledes att höras dylika slut-signaler, så att den ena Församlingens
kunde veta när den andra hade färdigt att sluta jagten, och borde
de mindre Församlingarna icke ge signal förrän de hörde signa-
len från de vidsträcktare, emedan något förut innestängdt Rod-
djur derigenom kunde finna öppning och undkomma.

13° Det åligger Befäl-Hafvaren jemte 2^{ne} dertill utsedde Skall-
fogdar inom hvarje Församling, att emottaga de medel som
samme församling skallande producera, häraf biuda en jakt-
cassa och föra specielle räkning öfver så väl hvad som inflyter,
som det hvilket till jaktens vård utgår; samt vara ansvarig för
Cassan som framdeles efter öfverenskommelse för nyttiga
ändamål bör användas.

14° Befälhafvarna och Skallfogdarna äro ansvariga att folket
ej samlas tillhopa annorlunda än hvarje Församling för sig,
på det författningarne ej må överskridas; och om någon bland
jaktfolket härutinnan tredskas, ådrager han sig de böter
och det ansvar lagen stadgar.

På öfverskrifvit betygat:

Christ. J. Andersson